

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarka ul. 1. Tel. št. 22.

Čelje, Aleksandrova a.

Račun pri pošti, čekov. savodu št. 11.842.

Štampa ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din

za inozemstvo 25-—

osebne

Dgiasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L

Telefon št. 72.

Ljubljana, 3. avgusta. Baš sedaj je zavlada na ljubljanskem glavem kolodvoru grobna tišina. Osebnostni vlak, namenjen za daljšo pot preko Maribora, po navadi poln potnikov, stoji na tiru prazen in brez lokomotive in brez železniškega osebja, ki so mu vsako noč dajali življenje in pogon. Tržaški brzdovlak, ki običajno pridrvi v tem času iz Postojne, je običajno že na Rakeku, kjer so potniki presenečeni zaznali, da bodo lahko pot nadaljevali šele čez 24 ur. Tako se je menda dogodilo tudi drugim na drugih stanicah.

Ustavljeno pa ni le promet na progi, marveč tudi obrat v kurilnicah ter v vseh stranskih in pomožnih panogah železniškega obrata. Stavkajo pomožni in defektivni delavci, stavkajo pa tudi vsi železniški uradniki. Kakor mrtvo bitje, kateremu je usoda pretrgala nit življenja, izgledajo železniške stanice ter železniške proge.

Nismo prijatelji stavk; kajti vsaka stavka znači v gospodarskem življenju škodo. Škoduje podjetniku in delojemalcu. Tem bolj škodljiva je stavka v prometu, ki je glavni steber gospodarstva. Stavka železničarjev znači stavko javnih nameščenec, ki sega v narodovo telo mnogo globlje, nego katerakoli stavka v zasebnih podjetjih. Ne moremo je odobravati, ker je v veliko škodo celote in najtraja tudi le zelo kratek čas. Zato obtožujemo onega, ki je stavko zakrivil. V obup je pahnila radikalna vlada javnega nameščenca. Pritrila ga je do skrajnega koraka. Kadar je prisiljen javni nameščenec radi zločinkega in nesocialnega pojmovanja odgovornih faktorjev zapustiti delo in prepustiti upravni aparat svoji usodi, je to dokaz skrajno nezdravih razmer v državi. Začetek je to razkroja, za katerega pa ne moremo obtoževati nesrečnega in lačnega javnega nameščenca, ki se je na koncu svojega obupa oprjel zadnje bilke, od katere pričakuje še rešitve. Na zatožni klopi ne spada daleč v Jugoslaviji javni nameščenec, četudi se po naravnem zakonu poslužuje pravice do samoočrambe, marveč obsoditi moramo radikalni režim, ki je sprevrnil državnega uslužbenca na rob propada.

Lojalno je naš trpin prošil in prošil. Kraljevska vlada gospoda Pašiča je bila gluha za vse prošnje. Sponinjamo se na protestne protidraginske shode ob času volitev. Vsak mesec nato se je ponavljala obupen klic iz gri državnih nameščenec. Nič ni zaleglo. Za gospoda Pašiča in drugove ne eksistira beda sužnjev, kakor smatrajo vse uslužbence države. Parlament je bil odgojen in poslanec so se razkropili na počitnice, ne da bi preje preskrbeli državnim nameščencem ter njihovim rodbinom vsaj skromno zadostno mero vsakdanjega hleba.

Današnji dan je dan največje sramote za vlado gosp. Pašiča, obenem dan obsodbe krutega ter škodljivega radikalnega režima. Kako naj nastane v naši mladi državi toliko zaželeni mir, red in rad, ako vlada in parlament zlohotno uničujeta to, kar je poklica, da v prvi vrsti služi konsolidaciji države?

Protestna obustava dela na železnici, ki je počela nocoj ob polnoči, je čer le kratka demonstracija proti dognanemu režimu, a po njeni kratkosti naj vlada nikar ne presoja položaja. Rane so mnogo globlje, nego je to videti v javnosti in če ne smatra vlada današnje stavke za poslednji in najresnejši opomin in ako ne bo izvajala potrebnih konsekvenc, se lahko preje kot je to sploh mogoče predvideti, razvijejo katastrofalni dogodki, vsled katerih bodo nastale za državo sploh nepopravljive posledice. Zato: Caveant consules!

Volilna borba v Srbiji
Beograd, 2. avgusta. p. Po vsej Srbiji se vrši živahna agitacija za občinske volitve. Posebno marljivo so člani demokratske stranke. Ljuba Davidović je včeraj priredil v Negotinu shod, ki je zelo dobro uspel. Nato je odpotoval v Zajčar, kjer je tudi imel vrlo uspešno zborovanje. Na obeh zborovanjih so demokrati protestirali proti nasiljem, ki jih vrše radikalne oblasti.

VELIKA VROČINA V BEOGRADU.
Beograd, 2. avgusta r. Današnji dan je bil v Beogradu najtoplejši dan vsega leta. V senci le znašala vročina 39,10 C. Okrog 19. se je nebo pooblačilo, zaplula je burja in nastal je silovit orkan, ki je dvignil oblake nad vsem mestom. Pri tej priliki se je baže dogodilo nekaj nesreč na zemunski strani, ki na njih počela dementira.

Profesna stavka železničarjev

O POLNOČI USTAVLJEN PROMET.

Ljubljana, 3. avgusta. O polnoči se je začela za danes napovedana štirindvajseturna protestna stavka železničarjev. Po dosedanjih informacijah obsega stavka celo Slovenijo, območje južne železnice na Hrvatskem in del prog državne železnice na Hrvatskem, kjer dela podravna-

telj Franko z vsem pritiskom na to, da stavko prepreči.

Vlaki so obstali na postajah, ki so jih dosegli o polnoči. Kolodvorji so kakor izumrli. Stavka se je začela v miru in — vsaj kolikor je doslej znano — brez incidentov.

Pošta do sedaj (ob 3. zjutraj) še ni v stavki.

Čudno imenovanje novih ministrov

PAŠIČ DVA DNI ZADRŽAL UKAZ O IMENOVANJU. — IMENOVANI MINISTRI SE BRANJO SPREJETI MINISTRSTVA.

Beograd, 2. avgusta. r. Kralj je podpisal na Bledu že v tpek ukaz o imenovanju novih ministrov. Pašiču se je pri tem pripetila neizgoda, da eden izmed imenovanih ministrov, dr. Milan Simonović, ni hotel sprejeti ministrstva za agrarno reformo. Zato kraljevi ukaz čela dva dni ni bil objavljen. Danes pa je bil dosežen sporazum na tej podlagi, da bo Simonović sicer sprejel ministrstvo, a bo minister samo po imenu, njegove posle pa bo izvrševal posl. Stančević, ki bo imenovan za državnega podtajnika v ministarstvu agrarne reforme.

S kraljevim ukazom so imenovani štirje ministri:

dr. Ninko Perić za pravosodje, dr. Dragotin Kojić za trgovino in industrijo,

dr. Milan Simonović za agrarno reformo in

dr. Vojislav Janjić za vero. Obenem sta razrešena svojih dosedanjih mest dr. Laza Marković kot minister pravde in dr. Perić kot minister socialne politike. To ministrstvo ostane začasno še nezasedeno, ker dr. Desnica odklanja vstop v vlado. Mesto njega vstopi skoraj gotovo dr. Peleš.

Novi ministri so na nocojšnji seji ministrskega sveta položili prisego. Ministrski predsednik Pašić odpotuje jutri na Bled. Za svojega namestnika je določil ministra zaobračaja dr. Jankovića.

Beograd, 2. avgusta. d. Kakor poroča »Politika« je podpisan tudi že ukaz o imenovanju posl. Desnice za ministra socialne politike. Ker pa Desnica portfelja noče sprejeti, Pašić ukaza ni objavil. Tudi ukaz o imenovanju Krete Miletića za ministra poljedelstva je od kralja že podpisan.

Preki sod nad celo Madžarsko

VOJNA NAPOVED GROFA BETHLENA. FAŠISTOM. — ŽELEZNIČARSKA STAVKA. — OPOZICIJA PODPIRA VLADO.

Budimpešta, 3. avgusta. i. Vlada je razglasila danes zvečer preki sod nad vso Madžarsko.

Ukrep vlade je posledica preloma z desno-radikalno (fašistovsko) parlamentarno skupino pod vodstvom Erhardta in Gömbösa. Zunanji povod je dal konflikt pri včerajšnjih posvetovanjih o davčnem zakonu med vlado na eni strani in radikalcem ter kmeti na drugi strani. V političnih krogih so prepričani, da je bilo davčno vprašanje za desničarske radikale samo preteza za javen nastop proti vladi. Na drugi strani izgleda, da to prišlo tudi med radikalcem samimi do popolne razcepitve, ker je desnarsko že osem poslancev izstopilo iz stranke. Na današnji seji vladne stranke, na kateri so se trudili poravnati nastale spore, so prišla nasprotja do javnega izbruha. Grof Bethlen je dokazoval desničarjem, da je njihovo postopanje nedovoljeno, in to posebno v času, ko se vlada bavi z važnimi zunanjepolitimi zadevami. Ministrski predsednik je odločno obsojal to postopanje in izjavil, da ne bo več trpel sovražnega ponašanja desničarskih radikalcev proti vladi, temveč bo z vsemi sredstvi skušal vzdržati v državi red in mir. Po tej izjavi ministrskega predsednika so javili radikalcem takoj svoj izstop iz vladne večine in zapustili dvorano.

Da bi podprli parlamentarno akcijo fašistov, so danes popoldne strojevodje in kurjači vseh madžarskih železniških prog stopili v stavko. Večina železniških delavcev pripada društvu »Probujajočih se Madžarov«. Socialno-demokratska manjšina železničarjev si je na vso moč prizadevala preprečiti izbruh stavke, vendar pa je morala končno popustiti, ker je večina odločno zatrdjevala, da ne gre za politično, nego za popolnoma gospodarsko stavko. Ker ogroža celotno gibanje javni red, je vlada na današnji popoldanski izredni ministrski seji sklenila razglasiti preki sod, ki ga je ob 7. zvečer pričela izvajati. Ob 8. uri so bili na vseh hišnih zidovih nalepljeni razglaš, v katerih se grozi za upor, poškodovanje železniških, brzdovlakov in telefonskih zvez, kakor tudi za vse prestopke, ki jih navadno povzročajo fašisti, s smrtno kaznijo po prekem sodu. Vlado razglas izjavljajo dalje, da so vsa zbiranja prebivalstva na cesti kakor tudi vsako motenje prostega prometa pod enako kaznijo zabranjena.

Pod pritiskom fašistovskega gibanja je prišlo v večernih urah do sporazuma med grofom Bethlenom in meščansko opozicijo ter socialnimi demokrati. Kakor smo že poročali je vlada vpletla v proračun

ski provizorij nekaj novih paragrafov, proti katerim je opozicija ostro protestirala in zahtevala, da se ti novi paragrafi predložijo zbornici kot posebni zakonski predlogi. Protest je bil povod razcepitve vladne stranke, ker so se tudi desničarski radikali v znak protesta proti vladi priključili zahtevam opozicije. To je očitno prepričalo grofa Bethlena, da mora končno enkrat napraviti red v lastni stranki. Danes zvečer se je vršila konferenca vseh strank, razen radikalne, na kateri je ministrski predsednik izjavil, da je pripravljen vpoštovati zahteve opozicije in da hoče predložiti omenjene paragrafe v obliki posebnih zakonskih predlogov narodni skupščini. Kot protislužbo je objavila opozicija gladko rešitev teh predlogov. Izstop desničarskih radikalcev iz vladne stranke se v političnih krogih pozdravlja kot razveseljivo razčiščenje položaja. Grof Bethlen ob brezdvomno z vsemi silami prišel z objavljenim politiko srednje poti, pri čemer ga bo opozicija, kolikor bo v njeni moči, energično podpirala.

Poruhrije

Dunaj, 2. avgusta s. »Abend« poroča iz Essena, da se je položaj v Poruhriju zadnje čase zopet občutno poskril. V Kölnu, Düsseldorfu, Ruhrortu in Essenu je priglasila kloba mnogo delavcev na cesto, ker dobivajo samo delno izplačane mezde. Pomanjkanje se od dne do dne stopnjuje. Na različnih krajih izbruhajo stavke. V Oberhausenu je prišlo do večjih krvavih izgredov.

Inozemske borze

2. avgusta.

CURIL. Berlin 0.0005, Newyork 560.25, London 25.59, Pariz 31.95, Milan 24.15, Praga 16.40, Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.80, Beograd 5.85, Sofija 5.05, Varšava 0.0025, Dunaj 0.007875.

DUNAJ. Beograd 738—742, Berlin 0.0575—0.0675, Budimpešta 355—365, Bukarešta 354—356, London 324.200 do 325.200, Milan 3054—3066, Newyork 70935—71185, Pariz 4032—4048, Praga 2070—2080, Sofija 636—640, Varšava 0.315—0.325, Curil 12655—12705, dolarji 70560—70960, lire 3030—3050, dinarji 729—735.

PRAGA. Dunaj 4.675, Berlin 0.29, Rim 148.25, Budimpešta 19, Pariz 196.25, London 155.25, Newyork 34.05, Curil 614.75, Beograd 35.875.

BERLIN Borza ni poslovala. NEWYORK. Beograd 105, London 455.2, Pariz 579.50, Berlin 0.009, Milan 433.50, Curil 17.06, Praga 293, Dunaj 0.14125, Budimpešta 0.44.

Anglija nastopa lasno po glede reparacij

REZKA IZJAVA VLADE V PARLAMENTU IN LORDSKI ZBORNICI.

London, 2. avgusta s. (Wolff) Ministrski predsednik Bakiwin je izjavil v spodnji zbornici, da vlada obžaluje, da francoski in belgijski odgovor ne nudita podlage za sestavo skupnega odgovora zaveznikov na nemško noto. Poleg tega ne daje odgovora nikakih izgledov za skorajšnjo zboljšanje položaja v Poruhriju ali pričetek diskusij o reparacijskem problemu, kar je angleška vlada z nepotestjo pričakovala. Angleška vlada je vsled tega sklenila objaviti listine, ki ob razložitve njeno raziranje in pozvati zaveznike, da se tej objavi priključijo. Vlada upa, da bo objava teh listin pričala svet o nujnosti in enotnosti akcije, ki naj uredi reparacijski problem.

Anglija bo v svojem odgovoru Nemčiji povdarila, naj Nemčija ničesar ne podvzame, kar ne bi bilo združljivo z dolžbami versailleske pogodbe, in da bi bilo priporočljivo, če bi se plačila mož-

nost Nemčije preizkusila po nepristranskih z reparacijsko komisijo sodelujočih strokovnjakov. Glede od Nemčije ponudeni garanci po povdarila nota, da zavisi vrednost takih garanci v veliki meri od faktorjev, ki jih nemški memorandum ne predvideva, zlasti od stabilizacije marke in od ravnotežja v nemškem državnem proračunu. Vsled tega ne more koristiti nobena garancija brez mednarodne kontrole nad upravo nemških finan. Angleška vlada svetuje nemški, da naj, če želi, da se pogajanja znova prične, prekliče vse ukrepe glede pasivne rezistence in vse nasilne akte brezpozvolno zavrne. Končno je angleška vlada prepričana, da bi taka akcija s strani Nemčije pri okupacijskih oblastih brezpozvolno povzročila ponovno razmotrivanje pogojev o zasedbi.

Slično izjavo je podal zunanji minister Curzon v zgornji zbornici.

Ljubljanski občinski svet

PRORAČUN IZKAŽUJE 5 MILIJONOV DEFICITA.

Ljubljana, 2. avgusta. Na današnji seji občinskega sveta se je nadaljevala in zaljublja debata o proračunu mestne občine za II. polletje 1923. Vseko posamezno proračuna in koeficijente navedbe, ki so jih izražali opozicijski govorniki, so mestoma izzvali prav hude konflikte.

Prvi je referiral obč. sv. Orehek (kler.) in podal poročilo imenovanega upravnega odbora mestne elektrarne, vodovoda in plinarne. Vnešeno so v proračun postavke: za elektrarno potrebščine 2.225.931 Din, kritje 2.550.706 Din, pretek 330.835 dinarjev; za vodovod potrebščine 912.396 Din, kritje 1.145.208, pretek 232.872 dinarjev; za plinarne potrebščine 1.842.236, kritje 1.862.500, pretek s črtanjem doma uhoženemu zaključu 11.264 dinarjev. (Sprejeto).

Obč. sv. dr. Lemež (kom.) je podal ekspozicijo kot referent finančnega odbora. Poročal je o prizivu gradbenega podjetja inž. Dukić zaradi izvršitve pristojbe za opomin; druga točka glede ureditve delavske kuhinje v mestni hiši se ostavi v dnevnega reda. Pač pa pri tretji točki, tičejo se županovega poročila glede povikavanja obratne glavice pri mestni aprovizaciji padejo hudi črtki opozicije. Občinski svet, Tavčar (zaj.) je govoril o nepotrebnem prekomernem upravnih stroških mestne klavnice in razpečanju me. u. dolžbenca iz Karlova; ugovarjata Kralj (soc.) in dr. Brecej (kler.). Na zahtevo opozicije se sprejme predlog, da se do prihodnje seje predloži vsem grupam poročilo o podrobnem delovanju mestne aprovizacije. Sprejme se končno že točilo glede izvršitve zadolžbe za 54.000.000 Din Mestni hranilnici za tlakovanje cest in ulic ter prispevek mestne občine za novinarski kongres 10.000 Din in za kongres UJU 5000 Din.

V nadaljevanju poda dr. Lemež splošen pregled proračuna z naslovi in postavkami. Izkažujejo: 1.) Splošna mestna uprava potrebščine 2.430.553 Din, pokritje 2.255.550, primanjkljaj 2.175.303 Din. 2.) Uprava mestne imovine potrebščine 414.034, pokr. 301.754, primanjkljaj Din 112.280. 3.) Mestna podjetja in mestne davčine potreb. 6000, pokr. 6.081.968, pretek 6.075.968 Din. 4.) Obrestovanje porojil potreb. 908.474, pokr. 149.000, primanjkljaj 754.474 Din. 5.) Ceste, ulice, trgi in sprehajališča (največja postavka) potreb. 2.382.178, pokr. 36.200, primanjkljaj 2.345.978 Din. 6.) Socialna politika in higijena potreb. 1.487.289, pokritje 591.862, primanjkljaj 545.877. 7.) Solstvo (osnovno in strokovno) potreb. 883.472, pokr. 18.753, primanjkljaj 864.719 Din. 8.) Znanost, umetnost in prosveta potreb. 82.976, brez pokritja. 9.) Prenešen delokrog (vojaški urad, posredovalnica itd.) potreb. 240.040, brez pokritja. 10.) Raztuterosti (poklicno gasilstvo) potrebščine 284.016, pokr. 65.500, primanjkljaj 218.516 Din. 11.) Kreditni promet potreb. 18.707, pokr. 5700, primanjkljaj 18.007 dinarjev.

Celotno izkažuje proračun: potrebščin 9.082.989, pokritje 7.806.287 Din, — torej primanjkljaj 1.276.702 Din.

Sklepoma navaja referent dr. Lemež, da se na podlagi novega draginskega zakona uredi stanarina mestnih uslužbenec in se zato določi postavka 54.000 Din. Proračunski primanjkljaj se namerava kriti s povišanjem občinskih doliad: srednji obrt od 85 na 200 odst. ter bankam in akcijskim družbam od 85 na 300 odst., kar naj bi neslo letnih 2.446.000 narjev.

V zaključni debati je prvi govoril občinski svetnik dr. Ravnihar (zaj.): Sedanja večina je opirajoč se na surovo silo števila takoj ob početku dokazala, da ne reflektira na našo pomoč. Lahko je delati sklepe in dolge, toda gospodarska moč ljubljanskega prebivalstva ima svoje meje. Veših se je varčevalo, zdaj se razsipje. Napovedovali ste razkrinkanja korupcij, a zdaj čujemo le tuintam kako pavilano trditve brez konkretne podlage. Občinski dolgovi so narasli na 117.000.000 Din. Nimamo zupanja v sedanje mestno gospodarstvo, zato bomo glasovali proti. — V istem smislu je govoril tudi obč. sv. Tavčar (zaj.) in z nekaterimi ostrejšimi izrazi izzval burne scene.

Obč. sv. Turk (dem.) je predvsem obsodil nedostojno nastopanje večine med izvajalji opozicijsalcev in nato imenom demokratske skupine izrekel sedanjemu občinskemu gospodarstvu nezaupanje. Odklonili ste naše sodelovanje, zapostavili nas pri slehernem odseku, da lahko sami snujete in aklo pate, izvedete pa boro malo. Podrobno sti opuščam, saj je očitno, da vas zgrozijo vsaka kritika. Vam ugajajo visoki načrti, toda mi, ki se zavedamo, da vse zleze le na hrbe davkoplačevalcev, ne moremo odobriti vaše »velikopoteznosti« in bomo glasovali proti proračunu.

Pred končnim glasovanjem sta govorila še obč. sv. Tokan in Pirc (kler.), ki je med drugim izjavil, da bo sedanja večina po tihem uvaževala stvarne predloge opozicije, tako, da ta tega niti opazila ne bo. Dotaknil se je tudi vprašanja mestnega dekliskega liceja in izjavil, da v tem vprašanju še ni prišlo do nobenega definitivnega sklepa. (Dr. Stanovnik (kler.): licej nameravamo ukiniti.) To zadevo bo treba urediti sporazumno z vlado, ker ravno ta zavod mestno občino najbolj obremenjuje. Proračun je bil nato sprejet z glasovi večine. Proti so glasovali demokrati in Jugosl. zajednica. Obč. sv. dr. Lemež (kom.) je nato še predložil izredni proračun, ki vsebuje postavko v znesku 705.412 Din. Ta znesek se uporabi za popravilo raznih zgradb in za nakup Jaskopicevega pavilona v Tivoli, za katerega je ponudila občina 125.000 Din. Tudi ta proračun je bil sprejet.

Kritje se bo dobilo s povišanjem trošarine na alkoholne pijače od 1.50 Din na 2 Din. Javna seja je bila nato zaključena in sledila je tajna.

Tajna seja.

Solskemu ravnatelju Janku Jegliču se podeli takse prosto meščanstvo. Rudolf Rusjan, gradbeni nadoficijal pri pokrajinski upravi, se imenuje s 1. t. m. mestnim stavbnim nadoficijalom 8. čin. r. Stavbni svetnik inž. Ignacij Štembore se pomakne s 1. t. m. v 6. čin. r. Mag. komisar dr. Arnošt Brilej in stavbni nadoficijal Anton Šentar pa v 8. čin. r. Pomožni uradnik Ivan Pavšek se imenuje s 1. t. m. stalnim magistratnim oficijantom. Franc Škerlj in Matija Kow se namestijo stalno v II. kategorijo nižjega tehničnega osebja. Franc Culjkar, začasni pomožni kurjač, se namesti s 1. t. m. stalno v II. kategorijo nižjega tehničnega osebja. Ravnotako Ludovik Stajnko, sedlar pri mestni pristavi, Andrej Masle in Franc Lampič, tesarski delovodja. Ravnatelj Antonu Jugu dopspe s 1. novembrom 1923. prof. dr. Pavlu Grošlju s 1. oktobrom 1922. in prof. dr. Rudolfu Moletu s 1. aprilom 1923. IV. petletnica.

Reke ne damo!

V Rimu se bje boje za Reko za zeleznimi mizami. Italijani ponujajo za Reko, ki naj postane sestaven del Italije, Jugoslaviji neznatne kompenzacije v Kastavskih. Korektura bi v najboljšem slučaju znašala nekoliko desetih m² kastavskega ozemlja.

Iz Trsta prihaja zaupno poročilo, da je tamkajšnja posadka poleg rezervnih oficirjev za vsak slučaj mobilizirana. Tajna mobilizacija se nanaša na morebitne dogodke, ki bi utegnili nastopiti, ko se Reka proklamira za integralen del italijanske države.

Italija hoče Reko na vsak način izsiliti in je pripravljena, ako potreba, mesto in pristanišče kratkotalno anektirati. Italijanski javno mnenje je na ta dogodek že pripravljeno, pripravljeno pa je tudi vlada, ki je ukazala na skrivaj mobilizirati vojsko in in je vrhutej poslala v Pulj in Zadar prestolonaslednika, da s svojo rodovno inaktivnostjo pripravi pot tistemu, kar v kratkem pride.

Italijanska Reka pomenja gospodarsko odvisnost naše države od Italije. Posebno bi bili v tem slučaju prizadevi Slovenija v celoti in velik del Hrvatske. SHS ozemlje, ki gravitira proti Reki in Trstu, bi prišlo v posredno odvisnost Italije, ki bi Slovence in Hrvatke pritiskala z represalijami gospodarskega in političnega značaja. Italijani bi nam na Reki in v Trstu predpisovali carinske, pristaniške in druge tarife. Vsak trenutek bi nam lahko ustavili promet, katerega normalen razvoj bi nam bil dovoljen komaj samo od slučaja do slučaja.

Težka je borba za posest Reke. Celo prvo leto mirovne konference v Parizu je bilo pravzaprav leto boja za Reko med Italijo in našo državo. Naša diplomacija je čvrsto stala na stališču, da se Reka ne sme žrtvovati pod nobenim pogojem. In je tudi ni žrtvovala. A v našo neizmerno škodo tudi ni dosegla, da bi se Reka pravno priznala Jugoslaviji.

Če bi se bili v Parizu glede Reke postavili na drugačno stališče, bi prvi prihranili čas, drugi pa bi olajšali položaj naše delegacije. Celoletni boj, ki se vršil v znamenju Reke, bi lahko reducirali na diplomatsko epizodo s sporazumnim izidom in bi zato bili deležni velikanskih kompenzacij v Primorju. Državna meja bi gotovo šla čez Nanos. Nam bi ostal poleg Zadra tudi ta in oni otok, ki ga imajo sedaj Italijani. Našim kratkovidnim diplomatom se imamo zahvaliti, da so odšli iz Pariza, ne da bi bili v reški zadevi zavarovali hrbet. Pustili so vprašanje v višjem položaju, in s tem je dobila Italija več nego dovolj prilike, da nas je pozneje kruto pritiskala v Rapallu. S to pogodbo smo za ceno velikih žrtv dosegli novo diplomatsko prevaro. Italijani so nas s svojimi klavzulami silno omrežili na morju. A ker niso mogli Reke dobiti z izrecno izjavo, so si to priliko prihranili za prihodnost.

Sedaj moramo Reko držati pod vsakim pogojem. Nikakor ne smemo privoliti, da se rapalska pogodba razdele in njena vsebina pa podvrže reviziji. Reka bi, če jo izročimo Italiji, ne predstavljala naše zadnje žrtve, temveč komaj prvo koncesijo, začetek nepregledne vrste koncesij, katere bo italijanska država zahtevala od nas, ako bo uvidela, da se majemo. Principi ohrane celokupne posesti nas silijo, da ostanemo zvesti platformi, katero smo si izbrali v Parizu. Ako že naprej ne moremo, nazaj ne smemo, kajti tu začena borba med Italijo in našo državo v smeri, ki lahko oškoduje naš organizem za cela desetletja.

V ostalem smo že preveč žrtvovali okoli Reke, v zadrskem zaledju in to stran Snežnika, da bi smeli še dalje popuščati Italijanski ekspanziji na naših zapadnih mejah. Pomoraki promet preko Reke in Trsta bi bil za nas gospodarska smrt, zato se moramo upre-

ti že iz načelnih razlogov. Nikdar ne smemo Italiji nuditi priložnosti, da nas zopet izigra. Italijanska diplomacija je znana po svojih sredstvih in uspehih. Najprej pritiska, potem izsiljuje koncesije in na koncu skuša svojo žrtve popolnoma zadaviti. Iz teh razlogov moramo v reškem problemu ostati nepopustljivi. Radi njih končno ne smemo štediti niti s skrajnimi sredstvi.

Celjski občinski svet

Celje, 2. avgusta.

Zasiguranje električnega toka za mesto in okolice. — Falski projekt zavrnjen.

Včeraj je imel celjski občinski svet izredno sejo, da se pred običajnimi počitnicami reši vitalno vprašanje zasiguranja in povečanja električnega toka, po katerem je vsled lepega razvoja industrije in obrti vedno večje povpraševanje.

Mesto Celje ima začasno tri možnosti, da si zasigura električni tok. Najmanj resno v poštev pride projekt Zanger, ki namerava 36 km severno od Celja v Oplotnici eksploatirati vodno silo za svoje lastno podjetje, preostanek električne energije pa na mestu proizvajajo odstojni mestni občini. Neprimerno resnejši in uvaževanja vrednejši je bil falski projekt. Falski vod pelje mimo Celja in bo zalagal z električno silo velika podjetja takorekoč v osrčju Slovenije. Naravno je na prvi pogled, da se priključiti Fali tudi celjska kotlina. Vendar se je moral po resnem preudarku odločiti elektrifikacijski odsek, da odkloni tudi ta projekt. Fala je nudila več ofert in je tudi popušala. Koncesije so pa bile za mesto Celje navidezne. Treba bi bilo zelo mnogo investicij. Transformator bi moral postaviti mesto, kupiti in napeljati kabel in si preskrbeti vrhutej rezervni stroj za slučaj, da bi Fala tupatam odrekla. Cena 1.50 Din. ki jo zahteva, bi se zanesljivo vsled teh investicij zvišala na 1.75 Din od kilovata uro. Falska napeljava bi bila v ugodnem slučaju dogotovljena v desetih mesecih, mesto pa tako dolgo ne more čakati, ker je potreba po večji množini električne energije silno velika.

Iz navedenih razlogov sta morala omenjena projekta pasti. Iz elektrifikacijskega odseka samega pa je prišel inicijativni predlog, naj trdika Westen, od katere dobiva do sedaj mestna občina električno silo, poveča svojo centralo in zažame mesto 400 kilovatom, to je 100 odstotno povečanje množine dosedanjega električnega toka, ki popolnoma zadostuje potrebam mesta in okolice. Trdika Westen je na to pristala in vršila so se pogajanja, tekot katerih so dozoreli sledeči pogoji: cena se določi od kilov. ure 1.75 Din in je regulator cen edinele premog. Nabavni stroški dveh novih transformatorjev so proračunjeni na 250.000 Din. Trdika Westen se zaveže, da omogoči od svoje strani povisek kvantuma najpozneje do dne 1. decembra 1923. Po oddaji električne sile cinkarna in nekaterim dosedanjim odjemalcem ter po lastni uporabi, ji ostane še vedno dovolj rezerve. Pogodba veže obe stranki enako za tri leta. Ako bi se pa izkazala ugodna prilika priključitve na kak drugi projekt, se lahko z obojestranskim privoljenjem pogodba že tudi prej razveljavi.

Ta ugotovitev je važna, ker projektira država veliko električno centralo v Velenu, ki bo najbrž proizvajala toliko električne sile, da jo bo lahko, če potrebno, oddajala mestu Celju in morda tudi trdiki Westen sami, ako bodo proizvodni stroški znatno nižji.

Izvozni nekateri dosedanjim Westeno-ve odjemalce, oddaja električni tok strankam v mestu in v okolici edinele mestna občina. Kljub povisjanju električne sile ostanje omrežje, napeljava in žarnice iste ter jih ne bo treba izmenjati.

Po skoraj enournem referatu se je občinski svet hre večje debate soglasno izrekel za projekt Westen in se je brez izjemne odobritve osnutek medsebojnega dogovora, ki ga je izdelal in predložil elektrifikacijski odsek. Poročevalo

dr. Kalan je ugotovil tudi zamrzovalno delo, da mestna občina svoj čas sploh ni sklenila s trdiko Westen nobene pismene pogodbe in je bilo le od velike kulantnosti trdiko odvisno, da ni bilo mesto brez električnega toka.

S tem je mestu Celju in okolici brez večje obremenitve zasigurana zadostna množina električne sile.

Politične beležke

+ Vest o premembli velikega župana v Ljubljani se demantirajo. Radikalska stranka je spoznala, da za grupo NNS, ki je po dr. Trillerju ponudila svoj vstop v radikale, nikdo ne stoji, ki bi prešel v njihovo stranko. Vsled tega je kandidatura dr. Ravniharja propadla.

+ Sadovi radikalno-nemške zveze. Poslanec Schauer je v neki protestni vlogi rabil o okrajnem glavarstvu v Konjicah izraz »Die Bezirkshauptmannschaft Gonobitz entblödet sich nicht...«. Imunitetni odbor narodne skupščine je hotel g. Schauerja radi tega izročiti sodniji, ki ga želi naučiti več olike po čl. 104. s. k. z. Nemci pa so menili, da ta izraz ni žaljiv, ker ga baje redno rabijo tudi v boljših krogih. Posl. Kraft je imel v skupščini velik govor in posrečilo se mu je res posl. Schauerja s pomočjo radikalcev izrežati. Kakor poroča »Deutsches Volksblatt«, so bili radikali tudi sicer zelo zadovoljni z napadi g. Krafta na konjiško glavarstvo, ki zahteva slovenske napise. Da je to res, nam priča korak notranjega ministra Vujičića, ki je po enostranski informaciji s strani nemških poslancev dovolil izzvalno nemško prireditve v Konjicah in je to brzojavno odredil neposredno konjiškemu glavarstvu. Proti vsem predpisom in običajem je obšel pokrajinsko upravo kot vmesno instanco. Bilo bi dobro, da ga kdo pouči o upravnem pravu. Ti pogoji pa kažejo, da radi radikalno-nemške zveze vsak dan nove sadove na škodo ugleda naroda in države.

+ Razmislitev v Grčijo. »Politika« javlja iz Olevgije: Srbsko-grška razmejitvena komisija je pričela z delom. Našo državo zastopata inženjer Simić in Dingarac, predstavnik trgovske zbornice v Solunu. Že kar ob početku pa so se pojavile težkoče in komisija je morala prekiniti poslovanje, dokler se med Atenami in Beogradom ne doseže sporazum glede velikosti cone. Trdi se, da Orki nudijo samo majhen prostor, naša izvozna trgovina preko Soluna pa potrebuje pristanišče v obsegu 200.000 kvadratnih metrov.

Po svetu

— Volitve v avstrijski državni zbor so razpisane za 21. oktobra.

— Fašisti in popolari. Razmerje med tema političnima strankama v Italiji postaja od dne do dne neznosnejše. Mussolini se je odločil zmeti klerikalce v prah in podoba je, da se mu bo to posrečilo. Fašistovski veliki svet je pravkar izdal na vse svoje somišljenike proglas, v katerem imenuje popolare »največje nasprotnike vlade in fašizma«. Borba med fašisti in popolari prehaja torej v končni štadij, v katerem bodo popolari nedvomno podlegli.

Sokolsstvo

JAVNA TELOVADBA NA TABORU.

Bratov načelnikom in sestram načelnicam vseh oddelkov, ki nastopijo pri javni telovadbi, naznanjam, da se vrši javna skušnja z godbo v petek dne 3. avgusta ob 7. uri zvečer na Taboru. Poskrbite, da bodo vaši oddelki pravočasno na mestu. Zaradi odsotnosti godbe je vsak drugi čas skušnje izključen. Zdravo! — Načelnik župe Ljubljana I.

Najpriljubnejše pozorišče pri narodni veselici na Taboru, bo gotovo domači študent, napolnjen s pristno »stihno robo«. Umetnine naših bahavih Ribničankov v ljubkih dimenzijah, z lepimi verzmi in na-

pis, gotovo očarajo naše goste. Par trinarj in vsak dobi prav lahko krasen naroden spominček. V hipu bo vse razprodano. To bodo ponosne naše Ribničanke pri štantu.

Vstopnice za javno telovadbo in narodno veselico na Taboru se dobijo v predprodaji pri »Tiskovni zadrugi«. Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Otvoritev sokolskega doma v Dol. Logatcu. Spored slavnostne otvoritve sokolskega doma v Dol. Logatcu, ki bo v soboto 4. in v nedeljo 5. t. m., je sledeči: Sobota: ob 20. slavnostni občni zbor, igra »Brat Sokol«, petje in kuplet. Nedelja: Ob 7. budnica, ob 8.—10. skušnje za popoldanski nastop, ob 10. do 11. zbirališče Sokolstva za pohod izpred kolodvorov, ob 11. pohod pred sokolski dom, ob pol 12. slavnostna otvoritev doma. Popoldne: ob pol 17. javna telovadba. Po telovadbi velika vrtna veselica na lastnem prostoru pod domom. Svira godba jug. železničarjev. Sodelujejo tudi pevci.

Otvoritev sokolskega doma v Stražišču. V nedeljo, 5. t. m. obiščemo našo lepo Gorenjsko. Z jutranjim vlakom se odpeljemo v Škofjo Loko, odkoder udarimo čez loške griče in Sv. Mohor na Jošto. Nazaj pa nas popelje pot v prijazno vas Stražišče, da prisostvuemo otvoritvi sokolskega doma in naraščaj, skemu dnevu Gorenjske sokolske župe. Udeležba naj bo kar največja. Zdravo!

Sokol Laško. Na svoječasnno objavo ponovno opozarjamo vsa društva ter Sokolstvu naklonjeno občinstvo na javno telovadbo, ki jo priredi Sokolsko društvo v Laškem v nedeljo dne 5. avgusta. Vsem posetnikom naše prireditve bomo nudili vsaj isto kakor lansko leto, ker upamo, da je mnogim ostalo v jako lepem spominu. Ohenem opozarjamo na ugodno priliko, obiskati naše svetovno znano radiotermalno kopališče. Za udeležence velja proti društvu ni legitimaciji polovična vožnja na pragi Pragersko — Litija.

Šah

Šah v Mariboru. Včeraj zvečer je igral v mariborski kavarni »Central« simulantno igro šahovski mojster gosp. B. Kostić iz Beograda.

Celjski šahovski klub priredi danes, 3. t. m. simultansko prireditve. Igral bo znani srbski šahovski mojster, Boris Kostić, proti poljubnemu številu igralcev. Pristop je prost za vsakega ljubitelja šaha. Igralo se bo v mali dvorani hotela »Union«, pričetek ob pol 9. uri zvečer. Pričakovati je obilne udeležbe, posebno, ker Celjani dosedaj še niso videli take prireditve, niti niso imeli prilike, igrati s svetovno znanim šahistom.

Sport

Prvenstvo Slovenije v lahki atletiki se ne vrši 4., 5., 8. in 9. avgusta. Termin se pravočasno objavi. — Tajnik II.

Ilirija: K. S. K. (Celovec) 2:1 — 1:0. Včeraj je gostoval v Ljubljani celovski Kaufmänner Sport Klub. Tekma je bila sila slaba in ni nudila prav nobenega sportnega užitka. Ilirija je odigrala včeraj eno najslabših tekem v letošnji sezoni. Popolnoma indisponiran je bil zlasti napad, ki ni izvedel nobene zamisljene kombinacije. Najslabši igralce na polju je bil Vidmajer, ki je s svojo igro pokvaril še to, kar so drugi s težavo dosegli. Oman in Učak nista zadovoljila. V krilski vrsti je bil dober le Tavčar. Obramba je bila še najboljši del moštva, osebno se je tudi včeraj izkazal golman Miklavčič. Tudi Celovčani so moštvo brez taktičnih in tehničnih vrtil. Napad je igral sicer ambiciozno, poskušal pa je svojo srečo le s posameznimi predori, ki pa se niso obnesli. Glavna napaka napadalcev pa je ta, da so pred golom popolnoma odpovedali in se izkazali kot zelo slabi strelci. V krilski vrsti je ugaljal le srednji krilec, ostali niso zadovoljili. Obramba je bila tudi pri gostih dobra.

Edini gol, ki so ga gosti dosegli je padel iz enajstmetrovke, ki jo je zakrivil »handson« Dolinar. Tekmo je sodil za dovoljivo G. Betetto. Publike malo. — Danes popoldne ob 16. se vrši na igrišču »Ilirije« revanšna tekma.

Hermes: Jadran. V nedeljo 5. t. m. se vrši na igrišču S. K. Ilirije prijateljska tekma S. K. Hermes: S. K. Jadran. Ker sta si nasprotnika enakovredna, obeta tekma zanimiv sport. Začetek tekme ob pol 18. uri.

Objave

× Udeležencem sokolske slavnosti v Logatcu. Vsi, ki se udeležijo otvoritve Sok. doma v Dol. Logatcu imajo polovično vožnjo na osebnih in brzih vlakih. Vsek udeleženec se mora pri potniški blagajni in v vlaku izkazati s sletno izkaznico sokolskega saveza, katero dobi pri domačem društvu. Pri vstopni postaji si kupi vsak celo karto, ki velja tudi za povratno vožnjo. Udeležencem iz postaj Planina in Rakek se dovoljuje, da potovanje domov uporaba nabiralnega vlaka, ki odhaja iz Logatca ob 23.45.

× Pevsko društvo »Krkovo-Trnovo« v Ljubljani, priredi dne 5. avgusta 1923 I. pokrajinski koncert v Predvorju nad Kranjem.

× Zirovnikov zbor v St. Vidu nad Ljubljano priredi svojemu ustanovitelju gu. Janku Zirovniku povodom praznovanja 50letnice kulturnega delovanja in ob priliki odlikovanja z redom sv. Save spominke dan, na katerem mu pokloni diplom. delo našega narodnega umetnika Gauparja. Vso zavedno javnost, osebno pevska in druga prosvetna društva najlepše vabimo na ta praznik. Zelimmo zlasti, da stanovski tovariši počaste slavnost.

× Licejske maturantinke leta 1917/18 se zberejo v nedeljo dne 5. avgusta ob 15. uri pred muzejem. Sledi izlet k »Urbančiku«.

× Mednarodna igralnica na Bledu. Delovanje mednarodne igralnice so oblasti ustavile, — niso pa ustavile delovanje velike javne tombole v korist Sokolskega doma na Bledu, katere se vrši dne 5. avgusta ob 15. uri na veseljem prostoru pri Grajski kopelji na Bledu. Dobitki so dragoceni, med njimi je tudi lepa am'kanska pisana miza s fotelom. Vrednost vseh dobitkov presega skupniček prodanih tombolskih kart. Da se bodo sretni, ko bodo dobili, lahko naprej veselili in oni maloštevilni, kateri bodo brez dobitka igrali, tolažili, — je poskrbljeno; takoj po tomboli se vrši velika ljudska veselica s plesom, petjem itd. V različnih paviljonih se bo dobilo vse kar pošteno šlovesko srce in želodec poželi. Ves dobiček je namenjen skladu za Sokolski dom na Bledu. Rodoljub, združite prijeto s koristnim, — pohihte prihodnjo nedeljo vsi na Bled, tam se lahko kopete, veselite in poleg tega še kaj na tomboli dobite. V slučaju, da nam bi Bog Fluvius nagajal, mu bomo eno napravili. — preložili bomo vse za eno nedeljo.

× Anita Berber in Seb. Droste na Bledu. Rika, ta biser naše krasne Gorenjske ne zostaja v nobenem pogledu za drugimi svetovnimi letovisti. Ne samo, da ima o gostje nadnaraven užitek v pogledu na to sinje jezero, ampak razne prireditve v »Kazini« in drugod nudijo gostom vsa razvedrila, ki jih more nuditi moderna letovišča. Tako se je vodstvo »Kazine« preučilo pridobiti znamenita igralca gospo Anito Berber in g. Seb. Drosteja, ta dve zvezdi filma in ljubljene dunajske in berlinske publike, da nastopita dne 4. in 5. avgusta v lastnih kompozitnih fantastičnih plesih kakor »Vizija« od Beethovna, »Ubojica« od Richard Straussa, »Morfi« od Spoljanskaga itd. Ga. Berber in g. Droste sta na turneji in imela sta povod velike uspehe. Gostom in občinstvom se bo nudil krasen in redek užitek videti ta svetovna filmska igralca v izbrani plesni umetnosti. Opozarjamo zato naše bralce na to atrakcijo.

Veliki inkvizitor

Ljubezenski roman iz najsramotnejše dobe človeške zgodovine.

«Za Boga, kaj naj priznam, ko niti ne vem, kakšnih dejanj in katerih besed me dolžite?» je dejal grof že obupan.

«Priznajte, da ste z radostjo poslušali protikatoške nauke, s katerimi zastruplja luteranstvo vso Evropo!»

«Kaj meni mar luteranstvo!» se je otresal obtoženec. «Za vero naj se brigajo duhovniki, ki so strokovnjaki in so za to službo tudi plačani. Nas, lajke, pa naj s svojimi prepri puste na miru! Za luteranstvo se jaz nisem nikoli zanimal. Kdo je Luter? Ako je slepar in tepec, itak izgine njegov vpliv in sles; ako pa je poštenjak in modrijan, je vsakršen odpor brez smisla. Laž ima kratke noge, resnica pa je neumrljiva.»

Vsa zbornica je vztrepetala pri teh besedah. Večini so imponirale, toda inkvizitor, prisednik in menihi so bili vidno skrajno ogorčeni.

«Luter uči torej resnico? Njegovi nanki so neumrljivi, hočete reči? Nearetniki! Vi pusuje Bogal Vi dolžite katoliško cerkev, papeža in vso katoliško duhovščino, da poučuje narode v laži, sleparstvu in neumnosti?» se je razburjal inkvizitor.

«Ne zavijajte mojih besed!» se je razjezil tudi grof. «Rekel sem, da sploh ne poznam luteranstva niti Lutra. Ako je katoličanstvo boljše in resničnejše, mora pasti luteranstvo in mora zmagati katoličanstvo!»

«Kdo more sploh še dvomiti, da je katoličanstvo edina prava vera?» je vprašal patetično inkvizitor. «Za najmanjši dvom je neodpušljiv greh! Vidite, zdaj ste izdali svoje krivoverstvo. Nobenega dvoma ni več. Vsi prisotni so za priče, da ste poveličevali Lutra, luteranstvo, branili upornost proti sv. očetu, edinozveličavni katoliški cerkvi in da ste javno izrazili močni dvom o resnicah, ki jih čuva in uči katoliška duhovščina. Zlaj menda vendar priznate?»

«Ničesar ne priznavam!» je izjavljal grof z močnim glasom. «Nisem in ne bom priznal, česar se ne čutim krivega.»

«Strašno, strašno!» je zavaljal Arbues. «Kako žal mi je za vas, gospodi! Popolnoma vas ima v oblasti sam satan in vam zatemnjuje razum. Zato ste tudi izzvali predrzni naskok somišljenikov na bišo gubernatorjevo.»

«Kakšen naskok?» se je začudil grof. «Do tega hipa nisem niti slutil, da se je zgodil kak naskok.»

«Ne tajite! Zaradi vas je hotela najeta tolpa razrušiti gubernatorsko poslopje in pomoriti gubernatorja, mene in vse člane inkvizicije!» je grmel in-

kvizitor. «Na vsa usta so kričali in grozili vaši pomagači, pravali so sv. očeta, premlodnega kralja, blatili mene in se potezali za vas! A vi hočete še tajiti? O, priznajte, nesrečnež, priznajte in skesajte se, kajti to je edina pot, ki vas reši večnega pogubljenja tudi na onem svetu.»

«Jaz nimam ničesar priznati in se nimam ničesar kesati,» je odgovoril gubernator. «Sam Bog boji moja priča, ker ne najdem drugih izjavljam na to-le sveto pismo in pred tem-le razpelom: vse, kar se mi očita, je laž in obrekovanje. Nedolžen sem popolnoma. Nedolžna je moja hči Dolores in pošten plemiš je Estevan de Vargas. Naj se je zgodilo karkoli, česar ne vem, mi trije nismo z ničemer v zvezi.»

«Dobro veste, da vam moramo prisiliti resnico govoriti,» je dejal inkvizitor. «Zelo mi bo žal, ako ne nehate tajiti. Pozivljam vas poslednjič: priznajte! — Vi molčite? Še je čas, gospod, — prosim vas, govorite!»

«Povedal sem vse,» je rekel grof. «Dostaviti ali prekriti nimam ničesar. Nedolžen sem! Dela so mi krivica, ki bo križala do neba.»

«Sami vidite: on hoče!» se je okrenil inkvizitor k prisednikoma. Priklimala sta. «Zgodi se torej po njegovi volji! Jaz pa si umivam roke...»

Inkvizitor se je ozrl po četvorici črno zakrlinkanih mož in s prstom po-

kazal na grofa. V dvorani se ni premaknil nihče; strašna tišina smrti je vladala. Kakor bi nihče niti ne dihal, kakor bi vsi živi stvorili naenkrat okamneli, se je zdelo.

Kakor strahotno so se približali zakrlinkanci grofu, ga hipoma dvignili in odnesli. Grof se ni genil.

XVIII.

Mučilnica.

Sredi voškega, okroglega prostora globoko v kleti so štiri silne moške postave s krinkami na obrazu stale okoli slabotnega moža. Omahaoval je ter se je jedva še držal na nogah. Bakli, ki sta razsvetljevali to jamo, sta osiabelim očem povzročali muko in bolelost.

Vlažni, zadušljivi srak je kakor nezdrava megla polnil to grobnico. Po špranjah nizkih sten iz surovega kamena je curjala voda. Vse naokrog je bilo mučilno orodje, ki si ga je izmišljala peklenska iznajdljivost in divja domišljivost asketskih menihov. Ze samo pogled na ta mučila je trafil uboge žrtve in jim je ledenel kri po žilah.

Tu so viseli španski čevlji, žebli različne dolžine in debeline ter vrvi vseh vrst; v kotu poleg mučilne klopi je stala žerjavica, višnjevkasti in rdeči jeziki so se vzpenjali in so povzročali po zidovju pošastne sence.

Vse je bilo grozno.

Male, zvite stopnice, ki so vodile v to grobnico, so bile vse mokre in mahom porasle, da je noga vsak hip izpodrsnila. Toda sluge inkvizicije so imeli trdno hojo. Poznali so do najmanjšo potankosti ta labirint groze.

Tja so pripeljali grofa Manuela Argosa po prvi seji tribunala. Niti na desno niti na levo se ni ozrl bivši gubernator sevilski, ko so ga krvniki vlekli po stopnicah navzdol. Sele ko so se ustavili, je odprl svoje izmučene, od dolgega prebivanja v temnici in od slabe, nezadostne hrane povsem omogle oči.

Pogled naokrog mu je za hip zmedel razum. Zazdelo se mu je, da ni več na tem svetu, nego je v kraju, kjer po poročilih svetega pisma vladata jok in škripanje z zobmi.

Seveda je potem razumljivo, da so iz žrtve, ki so prestale nepopisne telesne in duševne muke, inkvizitorjev pogosto izšli popolnoma nereseni, čestokrat nasprotujoče si izpovedi in priznanja. Marsikdo je končno na vsa vprašanja odgovoril tako, kakor so zverji v človeški podobi in meniški kuti hotele, samo da je bilo konec nečloveškemu trpinčenju.

Pri teh mučilih je bil običajno navzoč veliki inkvizitor, saj mu je bilo trpljenje drugih najslajši užitek in največja naslada.

(Dolge prihodnje)

Mali oglasi

Plačilo s državnim davkom na inserate vrad do 20 besedi Din 5.—, vsaka naslednja beseda 50 per
več. — Plače se vedno naprej (lahko tudi v znakih). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanje
priloga znanka za odgovor ter manipulacijske pristojbine (1 Din).

Službe

Bančni uradnik
Poznavalec srbsko-hrvatskega, italijanskega, francoskega in angleškega jezika. Dober korespondent in prevajalec, šteje zaposlenje za popoldansko ure, event. delo na domu. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „7108“. 7103

Mesta skladiščnika
šifrom. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „230“. 7104

Šivilja
Isurjena šivilja gre štati na dom, gre tudi na delo. — Ponudbe pod „Šivilja“ na upr. „Jutra“. 7110

Potnik za Kranjsko
proti proviziji za kremo invalid in Lebin ter za okras božičnih dreves, se 1000. Sprejema se tudi krajevni zastopniki za vsa mesta Maribora. Lebia, Hoče pri Mariboru. 7122

Trgovski pomočnik
dobra moč, s dobri referencami, vajetno prost, več medane stroke, slasti specerije, šeli menjati se danje mesto. Reflektiram za mesto prevrsta detajlist ali skladiščnika v Sloveniji. — Cenj. ponudbe pod „Zanesljiv 7073“ na upr. „Jutra“. 7073

Korespondent
v 5 jezikih, ki jih tudi dobro govori, strojeopisec, praktično izveščanje, šeli celodnevne ali delne službe. Ponudbe od „Spretnost“. 7082

Služkinja
v kuhinjo in natakarija se sprejema. Gostilna 6. Dunaj. 7084

Trgovska pomočnica
šile službe v trgovini. Izveščanje, prodaje manufakture, specerije, železnice, tobaka. Cenj. ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Maribor“. 7133

Mesarski in prekajevalski pomočnik
šile službe. Nastopi lahko tudi za kuhinjskega mesarja. Cenj. ponudbe pod „P. Ben“ na upravo „Jutra“. 6858

Snažno dekle
do 20 let staro, se sprejme za lahka blaga dela pri boljši rodbini. Naslov v upravi „Jutra“. 7087

14letno dekle
za dobro in pošteno hišo, ima vsaj do trgovine, šile primerne mesta, da se izučiti. Naslov pove upr. „Jutra“. 7085

Trgovsko izobražen gospod
podjeten, z dobro referenco, sedaj v državni službi, šeli premeniti službovanje v laki trgovini kot pomočnik, potnik ali poslovodja. Cenj. ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Energien“. 7032

Mesta kontoristinj

blagajničarke, korespondentke, stenografinke, strojeopisne, pisarniške moči pri knjigovodstvu šile absolutno dvorazredne trgovske šole z odliko. Nastop takoj. Naslov pove upr. „Jutra“. 7020

Zastopnik
se 1000. ki bi poleg svojih zastopstev prevzel še proviz. zastopstvo farmacevtskih in kozmetičnih izdelkov za Ljubljano in okolice. Ponudbe, pri katerih je navesti referenc in sahivke, pod „Kosmetika št. 400“ na upravo „Jutra“. 7025

Slikarskega in plesarskega pomočnika
1000. starega od 20 do 24 let. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Filip Hrovat, slikarski mojster v Radečah pri Zidanem mostu. 7115

V katerem kraju
bi potrebovali dobrega strojeopisnega krojača. (Zena dobra šivilja). Event. bi tudi trgovino začela. Ponudbe proti povrnitvi stroškov pod „Dobro krojač“ na upravo „Jutra“. 7131

Šivilja
za perilo se priporoča za delo, gre tudi v hišo. Naslov pove upr. „Jutra“. 7120

Kupim
Kupi se: Velja množina premoga rjavega in svetlega; večja množina drv za kurjavo; večja množina bukovih hlodov brez srca; večja množina kostanjovih drogov 8 in pol metra dolgi. Ponudbe, obsegaajo ceno franco vagon, ali franco oboje, pošlaja, dobavim množino in dobo, ter plačine pogoje, naj se naslovijo na upravo „Jutra“ pod geslom „Reano“ do 6. avgusta 1923. 7111

Prodajam
Ptič jastreb velik, 5 tednov star, popolnoma udomačen, se prodaja. Naslov pove upr. „Jutra“. 7109

Novi ročni voziček
s štirimi kolesi je napravljen. Ogleda se na v Ročni dolini, blizu št. 146, Ljubljana. 7111

50l. domače silvovke
prvovrstne, kuhane v decembru in 200 kg letalnega cvetličnega, trčnega medu prodam. Naslov v upravi „Jutra“. 7114

Stroj
za pletenje nogavic št. 8 je napravljen. Naslov na podr. „Jutra“. 400“. 7124

Zlata ovratna veržica
z obsekom, moška srebrna veržica za uro, obseka za 10letnega dečka, damsko bluze in krila ter nekaj perila in rahlega jopica za moške, se ugodno prodaja. Naslov v upr. „Jutra“. 7115

100 delne

Obrtne banke v Ljubljani
s opcijo prodam. Ponudbe pod „Delnice 6658“ na upr. „Jutra“. 7098

Zbirko hroščev
s potrebnimi knjigami (Kuhni, Calver itd.) in pripravi za lov hroščev prodaja B. Vencija v Mokronogu. 7077

Krojaški stroj
močan in malo rabljen se prodaja za 12.000 krom. Jernej Blajak, Slovenjgradec. 6949

Brusnice
razpošlaja proti povrnitvi vsake množine po najnižji dnevni ceni trdnika Verdnik in Špihval, Mislina. 7070

Motorno kolo
(Motosakobe), 1 in pol do 2 Kd., s novo močno pumom. Za ceno 8500 Din. odda M. Herga, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja. 7010

10—12 HP bencin-motor
sele dober ohranjen, pripravljen za preurediti na sonalni plin, odda po nižji ceni M. Herga, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja. 7008

Suh češnjav les
se prodaja. Ljubljana, Kolesarska ulica 24 (Trnovo). 7050

Žensko kolo
se radi selitve pod ceno prodaja v gostilni pri „Petarju“. Vodmat. 7050

Stanovanje
Zamenjam stanovanje 2 sobi, kuhinja in pritiklji v središču mesta. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Zamenjam“. 7128

Dijaki(-nje)
dva do trije, srednješolci, se sprejmejo v dobro oskrbo. Velika soba, elektrika, loč. posodni vhod. Naslov pove upr. „Jutra“. 7078

Privatni uradnik
1000. soba. Za uslugo bi event. počeval 6 jezikov in srednješolske predmete. Ponudbe pod „Čista soba“ na upravo „Jutra“. 7080

Stanovanje
se odda v najem. Istotam se prodaja pehlistvo. Ponudbe pod „Pohištvo“ na upravo „Jutra“. 7086

Sobo
nemehlovano. Moče vos dan odstopa, jako mirna in solidna gospodinja. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Prizna soba“. 7137

Snažno sobo
1000. trije gospodje v središču mesta s elektrifno razsvetljavo in posebnim vodom s 1. septembrom ali takoj. Ponudbe na poštali predal 112. 7058

Na hrano in stanovanje

sprejemem 2 gospodje ali 2 gospodičarke: podučujem tudi klavir. Naslov pove uprava „Jutra“. 7044

Mebilirana soba
s hrano se odda mirnemu gospodu. Naslov pove uprava „Jutra“. 7140

Lokal

V najem
vzajemno gostilno v kakom kraju ali drugo silno koncepcijo. Ponudbe na upravo „Jutra“. 7108

Boljšo gostilno
na prometnem kraju vzame takoj v najem mlad inteligenten zakoniki par brez otrok. Posnelja kupčija ni iskjučena. Ponudbe pod „Boljša gostilna št. 7132“ na upr. „Jutra“. 7132

Dobra gostilna
sredi Maribora, se prodaja. Za izplačati se dva milijona krom. sačamo. Kavarna en milijon krom. Ponudbe na podr. „Jutra“, Maribor. pod „Gostilno ali kavarno“. 6718

Gostilno
ali trgovino vzajem v najem v prometnem kraju. — Cenj. ponudbe pod „Gostilna in trgovina“ na upr. „Jutra“. 7030

Zakaj tak uspeh?
Velikokrat nas vprašajo in sicer, zakaj imajo „avno „Jutrovi“ oglaševalke večji uspeh kot oglaševalke drugi. — Cisto naravno! „Jutro“ je bil vsek dan okoli 15.000 izdovol. Vsi drugi slovenski listi so se sicer v nakladi da lež za „Jutrom“. Velika različenost lista pa je edino merilo za vrednost oglašev. Oddaj tudi tolik uspeh oglašev v „Jutru“. Če kje, ima oglaš v „Jutru“ siguren uspeh. (1)

Nepremičnine
Lepo posestvo 80 minut od Rogaske Slatine, sadni vrt, vinograd, polje, pripravljeno za vrtnarje. Ponudbe na Eker Pepl, Rogaska Slatina, Švicarija. 7125

Pekarska hiša
s dobrodošlo trgovino v industrijskem mestu na glavnem trgu pri Celju se prodaja. Plačati je treba od 150.000 Din do 200.000 Din. Ponudbe poslati pod „Parna pekarna“. 7008

Prodajam posestvo
blizu 4 orol. hiša in blv. Ugodno za trgovino. Cena 45.000 Din. Vostina, Sromlje pri Brečicah. 6067

Trgovska hiša

s dobrodošlo trgovino na glavnem trgu pri Celju, se prodaja. Plačati je treba 200.000 dinarjev. Ponudbe pod šifro „Zlata jama“ na upravo „Jutra“. 6998

Kavarniška hiša

s koncepcijo, tudi za gostilno, v industrijskem mestu na glavnem trgu, pri Celju, se prodaja. Plačati je treba 150 tisoč dinarjev. Ponudbe je poslati pod šifro „Kavarna“ na upr. „Jutra“. 6999

Dopisovanje

Bančni uradnik
šeli znaja mlade gospodičarke. Neocenljive dopise pod „Hektor“ na upr. „Jutra“. 7102

Iščem
za mladene, nadarjenega, naka neko senko dušico, katere mu bi bila pripravljena pomagati s svojimi premoženjem do dosegga eksistence, proti povrnitvi s srečnim zakonom. Mlada, pod 26 let stara vdovica s enim otrokom ni iskjučena. Stan postransko. Predpogoj: neoprečnost. Blagohotne ponudbe takoj pod „Srečno Kovač“, Ljubljana VII, poštnošteje. 7118

Roditelji, sorodniki
Mlad soliden vojakar ali mlajonar šeli znaja gospodičarke, po močnosti s veseleostva. Natančne podatke s sliko pod „Strogo tajno“ na upravo „Jutra“. 7101

Dama
ki sovrta enoličnost šivilje, šeli zabavne korespondence s duševno dober situiranimi gospodi. Doplati na upr. „Jutra“ pod „Mladost šiviljenja“. 7112

Mladenci
28 let star, s 100.000 Din gotovine, državni poduradnik, šeli znaja s samostojno premožno gospodino ali vdovo. Cenj. ponudbe je poslati s sliko pod „Afrodita“ na podr. „Jutra“, Maribor. 7126

Vdova
stara 45 let, 70.000 Din gotovine, šeli znaja s starejšim posestnikom ali državnim uradnikom. Cenj. ponudbe je poslati s sliko pod „Venena“ na podr. „Jutra“, Maribor. 7127

Dekle
stara 29 let, brez premoženja, samostojna gospodinja in kuharica, rednega značaja, šeli solidno, mirno, ljubljeno življenje s gospodom od 40 do 60 let. Vdovci s 1 do 3 otroki niso iskjučeni. Ponudbe pod „Značajnost“ na upravo „Jutra“. 6994

Mladenci

28 let star, izobražen, prijeten znanost, s milijonskim premoženjem, se šeli sestaniti s dekleom ali vdovo, ki bi imela večje kmetijsko posestvo. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „33“. 7076

Razno

Konfeksijska trgovina
in salon za dame in gospode po meri se priporoča. Iščemo se v lastnem ateljeu v danstva in moška garderoba po meri in po najmodernejših krojih in prvih modnih šornalnih. Cene lehi oblik so sledeče: Damski kostumi (specijalno krojaško delo) 500 Din. Plašči, kimone, raglan (specijalno krojaško delo) 400 Din. Celotna obleka (francoski in dunajski modeli) 250 Din. Društvena toaletna 300 Din. Moška celotna obleka (prvovrstno specijalno delo) 375 Din. Društvene toalete (frak, smoking) 500 Din. Moderniziranje damskih in moških oblik po šornalnih. Državnim namenscem poseben popust. Prata Brunakole, d. o. o. z. Ljubljana, Židovska ulica 5. 7100

Kapital
naložite varno in dobičkarno pri starejši licenci firmi. Sodelovanje na prosto dano. Lepo stanovanje v vili na razpolago. Le podeti, začniti poslovanje, priditi v poklic. Ponudbe s navedlo kapitala pod „Les štajersko“ na upr. „Jutra“. 7095

Kdo bi posodil
vdovi potrebni kapital za satek sajutrkovalnice v Beogradu. Dobro obresti in vknjilba. — Ponudbe pod „Varno“ na upr. „Jutra“. 7063

Kdo bi posodil

mlademu trgovcu za dobo 8 mesecev 100.000 dinarjev. Obratujem po 20 odst. proti varnosti se lahko vključi na posestvo. Ponudbe pod „Podjeten trgovec“ na upravo „Jutra“. 7118

Pleskarji! Sobni slikarji! Barvarji!
Prvovrstna semeljska kreda (temeljna) se pridobiva v Planici na Gorenjskem. Cene napram tujemu blagu niske. Zahtevajte vzorce. Vprašanja na A. Janetič, Bled k. 6956

Orožnik
iz Dolenjske, ki bi šeli samostojni izdelam na lepo postajo, naj pošlje svojo navo na upr. „Jutra“ pod „Zamenjam“. 7116

Posojilo 5000 Din
bi najno rabiti za dobo 2 mesecev. Katere dobra oseba bi posodila na moje imele v vrednosti 40.000 Din, proti vrnitvi čez dva meseca Din 5400. — Ponudbe je vposlati na upravo „Jutra“ pod šifro „Hvalešno“. 6972

PREMATIKO
VSEH ZNAMK ZA AVTOMOBILE IN KOLESA

J. GOREC
LJUBLJANA

Prst in gramofon
se oddaja na starbišje. Okrožnega urada savarstva delavcev na Miklošičevi cesti. Več se polize na starbišje. 4091

INSERIRAJTE
: V „JUTRO“

KUPIM SUNE GOBE
JANEZ DAGNINO CELJE
ŠTOKOV TRG V

Izjava.

Injavljam s tem, da družbenik g. Ivan Strah Ljubljana, ni pooblaščen samostalno sklepati v imenu naše trdke kakršnihkoli pogodb ter podpisovati ročila.

Jesenice, 26. VII. 1923

Držbeno podjetje

Arhitekt V. KREINER & Co.

Jesenice, Ljubljana, Zagreb

Prst in gramofon

se oddaja na starbišje.

Okrožnega urada savarstva

delavcev na Miklošičevi cesti.

Več se polize na starbišje.

INSERIRAJTE

: V „JUTRO“

4091

Danes ob 6. uri jutraj je umrla naša ljuba mati, stara mati in prababica, gospa

Marjeta Čelešnik, roj. Železnikar.

Po 85 letih trpljenja je odšla, da najde plačilo za svoja dela. Naj ji bo Bog pravičen sodnik!

Pogreb se vrši v soboto dne 4. avgusta ob 1/2 9. uri popoldne izpred hiše žalosti Trnovska ulica šte. 29.

Blag bodi spomin nanjo in mir njeni duši!

V LJUBLJANI, dne 2. avgusta 1923.

Žalujoče rodbine:
Florjančič, Bitenc, Miculinič, Pleško, Bohinjec.

Le iz najplemenitejših vrst kakao-a se izdeluje

MIRIM

Zahtevajte jo pri Vašem trgovcu:

Mirim, tovarna čokolade in kakao-a, Maribor.

3998

Hamburg - Amerika Linija
in
United American Lines Inc.

Filljalka
Simon Rmetec, Ljubljana

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB „B“ Cesta pri državnem kolodvoru ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinska cesta 160. — Split: Ante Bulić, Dioklecijanova obala 18. — Grun: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje J. Dimitrijevič & Komp. Boulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlovič, Trg Kralja Petra 4.

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik

Prometni zavod za premog
d. d.

v Ljubljani

prodaja 115

premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI, Miklošičeva cesta št. 15/II.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: 114

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA

Podružnice: 115

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.